

Elżbieta Lonc

**DZIAŁALNOŚĆ PROFESOR EWELINY KANTOWICZ
W EDUKACJI NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU**

**The role of Professor Ewelina Kantowicz in education
for sustainable development**

Na początku lat 90. XX już wieku profesor Ewelina Kantowicz równoległe do głównego – geograficznego – nurtu działalności naukowo-dydaktycznej rozpoczęła wszechstronne działania organizacyjne i edukacyjne na polu szeroko rozumianej ochrony środowiska. Źródłem tej nowej aktywności, której z pasją poświęciła ostatnie dwie dekady, były historyczne już przeobrażenia, związane z transformacją ustrojową, reformą wyższego szkolnictwa i powstaniem nowego kierunku studiów pod nazwą „ochrona środowiska” w roku akademickim 1992/1993. Wówczas to, z inicjatywy Ministerstwa Edukacji Narodowej, odbyło się w Uniwersytecie Wrocławskim pierwsze ogólnopolskie spotkanie nauczycieli akademickich, którzy zaangażowali się w tworzenie programu i organizację nowatorskiego, bo interdyscyplinarnego kierunku studiów przyrodniczych.

Profesor E. Kantowicz energicznie włączyła się w kolejne spotkania, ich organizację oraz programy. Przedmiotem licznych, bardzo emocjonalnych wystąpień konferencyjnych Profesor, były różnorakie problemy, głównie jednak do dziś nierozstrzygnięte kwestie wielo- i interdyscyplinarności nauk o środowisku, standardy kształcenia oraz ocena jakości kształcenia na tym niełatwym kierunku studiów uniwersyteckich. W trakcie wszystkich konferencji Profesor Kantowicz wyrażała swoje myśli i opinie z ogromnym przekonaniem i zaangażowaniem w meritum sprawy. Uczestniczyła – zwykle z wiodącym referatem – we wszystkich już siedemnastu corocznych wrześniowych spotkaniach pod nazwą „Ochrona środowiska na uniwersyteckich studiach przyrodniczych”, które organizowali z równym zapałem i poświęceniem współdziałający z Profesorem nestorzy uniwersyteckiego nauczania i kształcenia na ochronie środowiska – Adam Juskiewicz (Uniwersytet Jagielloński, 1994; 2004), Krystyna Borecka i Czesława Rosik-Dulewska (Uniwersytet Opolski, 1995, 2007), Jerzy Siepak

(Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, 1997 i Słubice 2004), Jerzy Bolałek i Irena Bojanowska (Uniwersytet Gdański, 1998), Adam Rayss, doktorzy Jerzy Niecko oraz Bogusław i Maria Chmielowie (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, 1999), Bogusław Buszewski i Adam Czarnecki (Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu, 2000), Romuald Olaczek (Uniwersytet Łódzki, 2001), Wojciech Budzyński (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, 2002), Elżbieta Lonc (Uniwersytet Wrocławski; 1993, 2003), Andrzej Górniak (Uniwersytet Białostocki, 2008), Grzegorz Gabryś (Uniwersytet Zielonogórski, 2009). Wymienieni organizatorzy to już krajowe stabilne gremium. Dzięki integracyjnej roli prof. Kantowicz zgodne w działaniach na rzecz efektywnego interdyscyplinarnego kształcenia kadry ochrony środowiska na poziomie studiów wyższych – I i II stopnia. Są to przedstawiciele różnych dziedzin nauki, jak biologia, chemia, geologia, geografia, hydrologia, oceanografia, inżynieria.

Profesor E. Kantowicz jest nie tylko autorką, współautorką, ale także recenzentem wielu dokumentów naszych corocznych integracyjnych spotkań. Pełniła funkcję redaktora dwóch obszernych tomów *Materiałów Konferencyjnych* zawierających doniesienia z niezapomnianych środowiskowych spotkań, które organizowała w Uniwersyteckie Warszawskim z wyjazdowymi sesjami w Jachrance (1996) oraz w Mądralinie (2006). Publikacje te stanowią wartościowy wzorzec ciekawych rozwiązań i propozycji dydaktycznych, są zatem niezwykle cennym źródłem dla wszystkich wykładowców i kadry zarządzającej kierunkiem studiów i studentami. Treści licznych prac i cenne uwagi wykorzystywano na bieżąco w żmudnym procesie ustalania tzw. minimów programowych, a następnie w tworzeniu standardów kształcenia, na których opiera się obecna procedura akredytacyjna Uczelnianej Komisji Akredytacyjnej (UKA) oraz Państwowej Komisji Akredytacyjnej (PKA).

W tym momencie nie sposób nie wspomnieć o mediacyjnej roli Profesor Kantowicz w interdyscyplinarnych zespołach, które w trakcie wieloetapowych i zwykle wielogodzinnych narad w Poznaniu (UKA), Warszawie (PKA) oraz niełatwych środowiskowych dyskusjach odpowiadały za opracowanie wymienionych już standardów kształcenia, określenia sposobów organizacji, budowy infrastruktury dla ochrony środowiska. Zarządzane przez prof. Kantowicz od samego początku (1994) Międzywydziałowe Studia Ochrony Środowiska w UW są wciąż niedoścignionym wzorem organizacyjnym dla tego interdyscyplinarnego kierunku przyrodniczego. Efektem Jej żmudnej i trudnej na co dzień koordynacyjnej pracy Kierownika MSOŚ-ii jest sprawna dydaktyka na wielu wydziałach i tysiące uniwersyteckich absolwentów ochrony środowiska. Wielu z nich dzięki promocyjnej działalności to laureaci znakomitych nagród krajowych oraz międzynarodowych wyróżnień i konkursów.

Swoje wszechstronne doświadczenia zawodowe Profesor Kantowicz starała się przekazać innym ośrodkom pełniąc funkcję eksperta w licznych akredyta-

cjach kierunku „ochrona środowiska”, w których uczestniczyła i uczestniczy z ramienia zarówno UKA jak i PKA. Tę trudną kontrolną rolę pełniła w sposób ujmujący, niezwykle taktowny, ale zarazem konsekwentny. Zawsze zdecydowanie broni swoich poglądów, a w sprawach ekologicznej edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju jest bezkompromisowa.

Wyrazem głębokiego przekonania o mocy słowa pisanego jest nasz wspólny podręcznik *Ekologia i ochrona środowiska*. Wydana – przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Wałbrzychu w 2001 r. – książka przygotowuje studentów do realizacji przyszłych obowiązków i zadań zawodowych zgodnie z zasadami „zrównoważonego rozwoju”. Treści wszystkich rozdziałów odzwierciedlają postawę i życiowe przesłanie prof. Kantowicz. Najważniejsze są tu odpowiedzialność obecnego pokolenia za przyszłe generacje, potrzeba nieustającego i szerokiego działania na rzecz jakości środowiska, jego ochrony, a tym samym ekonomicznego wsparcia ludzi w ich codziennej walce o byt. Wiadomo bowiem, że mimo uruchomienia wielu międzynarodowych programów nadal mniej niż 10% światowej populacji korzysta z postępu i uczestniczy w życiu politycznym, ekonomicznym i społeczno-kulturalnym, a wzrastająca liczba mieszkańców Ziemi nie nadąża za postępem technologicznym i cywilizacyjnym.

Znana powszechnie empatia Profesor Kantowicz znajduje odzwierciedlenie nie tylko w działalności międzynarodowej i teoretycznej. Wyrazem Jej zwyczajnej codziennej wrażliwości jest natychmiastowa gotowość niesienia pomocy każdemu i w każdej okoliczności. Służy głęboko przemyślaną radą i wsparciem studentom, koleżankom, znajomym, a także ich rodzinom. Jej społecznikowski duch to pokłosie harcerskiego i spartańskiego prawie stylu życia. W dobie postępującego hedonizmu i powszechnej rozpasanej konsumpcji jest przykładem umiarkowanego i oszczędnego korzystania z dóbr tego świata. W warszawskim mieszkaniu otaczają ją meble osobiście wykonane jeszcze przez przodków, makiety i dekoracje ręcznej roboty śp. Mamy, przedwojennej nauczycielki i absolwentki krakowskiej szkoły dla dziewcząt, w której uczyła się m.in. tkactwa, malarstwa.

Pasją Profesor są edukacyjne podróże geograficzne – ostatnio te wielkie kontynentalne (Alaska, 2005; Australia i Meksyk, 2008; Jordania i Israel w 2009) – a także coroczne narciarskie wyprawy we włoskie Dolomity oraz piesze wędrówki wakacyjne w Beskidzie (Korbielów), w Sudetach po Ziemi Kłodzkiej (Bardo-Dzbanów), weekendowa turystyka rowerowa w okolicach Warszawy. Każda wyprawa jest organizowana i realizowana z myślą o studentach, którym można potem wiarygodnie przekazać własne spostrzeżenia, uwagi o regionalnej i lokalnej przyrodzie, także tej ożywionej, opisać krajobrazy i zrelacjonować uwarunkowania społeczno-gospodarcze, sytuacje z życia wzięte. Niezapomniane pozostają w mojej pamięci wspólne studyjne kilkunastodniowe wycieczki autokarowe, organizowane przez dra Adama Bajcara pod patronatem Polskie-

go Towarzystwa Geograficznego, po Ukrainie (2004) oraz historyczno-przyrodniczymi szlakami (ponad 3000 km) nadbałtyckiej Litwy, Łotwy i Estonii (2007).